

DATOS IDENTIFICATIVOS

A Responsabilidade Social na Empresa

Materia	A Responsabilidade Social na Empresa			
Código	V03M134V01101			
Titulación	Máster Universitario en Administración Integrada de Empresas e Responsabilidade Social Corporativa			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	5	OB	1	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento				
Coordinador/a	Rodríguez Daponte, María del Rocío			
Profesorado	Dopico Parada, Ana Isabel Pita Castelo, Jose Rodríguez Daponte, María del Rocío			
Correo-e	rocio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CB1	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, adoitado nun contexto de investigación.
CB2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
CB3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e se enfrontar á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
CB4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións, e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan, a públicos especializados e non especializados dun xeito claro e sen ambigüidades.
CB5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun xeito que terá que ser, en grande medida, autodirixido e autónomo.
CG1	Recuperar e analizar información pertinente e oportuna proveniente de fontes diversas en condicións óptimas de custo e tempo
CG2	Interpretar e dominar destrezas asociados con ese campo.
CG3	Demostrar un entendemento sistemático do campo de estudo derivado do entendemento e integración de distintos enfoques teóricos
CG4	Demostrar a habilidade de concibir, deseñar, implementar e adaptar un proceso substancial coa suficiente integridad intelectual
CG5	Aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novas ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo
CG6	Integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos
CG7	Demostrar a capacidade de análise crítica, reflexión, avaliación e síntese de ideas novas e complexas
CG8	Organizar, planificar e desenvolver estratexias para levar a cabo un traballo

CG9	Comunicar as súas conclusións -e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan- a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüedades
CG10	Traballar en equipo.
CG11	Aplicar os coñecementos á resolución de problemas concretos.
CG12	Adaptarse a novas situacións
CG13	Estudar dun modo auto-dirixido ou autónomo
CE1	Interpretar a nova realidade social e a súa aplicación ás tarefas da dirección e organización de empresas, á análise prospectivo da competitividade e ao impulso do desenvolvemento organizativ
CE2	Identificar cales son os stakeholders e entender a súa importancia
CE3	Comprender as implicacións do comportamento ético na estratexia empresarial e nos procesos de toma de decisións, e a súa relación coa motivación, liderado e cultura empresarial
CE4	Coñecer os sistemas de xestión, normas, verificación e posibles certificacións da RSC
CE6	Elaborar memorias de sustentabilidade
CT1	Difusión de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa
CT2	Manexo de técnicas e ferramentas informáticas e de xestión para obtención de información, tratamento e procesamiento de datos, e posterior utilización
CT3	Difusión e divulgación de ideas en contextos tanto académicos como non especializados
CT4	Reflexión sobre responsabilidades sociais e éticas

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar cales son os grupos de interes ou stakeholders dunha organización	CB1 CG1 CG2 CG3 CG10 CE1 CE2
Analizar e describir os sistemas de xestión, normas, verificación e posibles certificacións da RSC	CB5 CG8 CE3 CE4
Elaborar memorias de RSC / sustentabilidade	CB3 CG4 CG6 CG11 CE6 CT2
Difundir de resultados e conclusións dos estudos, a través de presentacións orais e escritas que aborden ideas relacionadas coa RSC na xestión integral da empresa.	CB2 CG5 CG9 CT1
Reflexionar sobre responsabilidades sociais e ambiental dunha organización	CB4 CG7 CG12 CG13 CT3 CT4

Contidos

Tema
A Responsabilidade Social Empresarial. Evolución do concepto. Dimensións.
Marco institucional e iniciativas internacionais para o fomento da RSE.
Os grupos de interés ou Stakeholders
Xestión da RSE nunha institución.

Implantación da RSE nunha organización e análise de informes de sustentabilidade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	5	35	40
Presentación	5	20	25

Traballo tutelado	10	20	30
Lección maxistral	10	20	30

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións idóneas ou correctas, en base ao razoamento coa información dispoñible e a interpretación dos resultados
Presentación	O alumno presentará os resultados do seu traballo individual ou en grupo. Valorarase tanto o contido do mesmo como a presentación.
Traballo tutelado	De maneira grupal se resolverán as tarefas plantexadas polo docente como complemento das cuestións teóricas plantexadas.
Lección maxistral	SESIÓN MAXISTRAL PARTICIPATIVA: Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicios ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Resolución de dúbidas dos alumnos en relación a algún aspecto da materia (contido, traballo e / ou prácticas), proporcionando orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de xeito non presencial a través do correo electrónico ou do campus remoto.
Resolución de problemas	Resolución de dúbidas dos alumnos en relación a algún aspecto da materia (contido, traballo e / ou prácticas), proporcionando orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de xeito non presencial a través do correo electrónico ou do campus remoto.
Presentación	Resolución de dúbidas dos alumnos en relación a algún aspecto da materia (contido, traballo e / ou prácticas), proporcionando orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade desenvolverase de xeito non presencial a través do correo electrónico ou do campus remoto.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Plantexados na aula (exercicios, casos prácticos, etc.)	20	CB1 CG1 CE1 CT4 CB2 CG5 CE2 CB3 CG11 CE4 CE6
Presentación	Defensa oral do traballo tutelado	10	CB4 CG2 CE2 CT1 CB5 CG3 CE3 CT2 CG4 CE4 CT3 CG6 CE6 CT4 CG7 CG8 CG9 CG10 CG12 CG13
Traballo tutelado	Será en grupo e consistirá no desenvolvemento dunha análise de RSE nunha empresa ou organización	70	CB2 CG1 CE2 CB3 CG7 CE4 CG10

Outros comentarios sobre a Avaliación

O MAiE segue un sistema de avaliación continua. Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que avaliará tanto os coñecementos teóricos como prácticos impartidos na materia a realizar nas datas establecidas nas convocatorias oficiais e que suporá o 100% da cualificación.

As datas dos exames poderanse consultar no Calendario Docente do MAiE (Dispoñible en MooVi no Espazo Común e na web do MAiE: <http://maierc.webs.uvigo.es/>).

Observación: Calquera evidencia de traballos e probas plagiados ou copiados suporá unha cualificación de

suspense nas dúas convocatorias.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- ALMAGRO, J., GARMENDIA, J.A., TORRE, I., **Responsabilidad social: una reflexión global sobre la RSE**, Prentice Hall, 2009
- BOWEN, H.R., **Social Responsibilities of the Businessman**, University of Iowa Press, 1953
- CARROL, A.B., vol 38, nº3. pag 168-295, *Business & Society*, 1999
- CARROLL, A.B., **□The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders□**, Nº 34, PAG. 39-48, *Business Horizons*, 1991
- DOPICO PARADA, A.I., RODRÍGUEZ DAPONTE, R Y GONZÁLEZ VÁZQUEZ, E., **□Valoración de la RSC por el consumidor y medición de su efecto sobre las compras□**, nº 54 (1), pag. 39-52, *Revista de Administración de Empresas. RAE*, 2014
- Foretica, **Proactive stakeholder engagement. Practical Guide for companies and stakeholders**, IESE, 2008
- FREEMAN, R. E., **□The politics of stakeholder theory: Some future directions□**, nº 4, pag. 409-421, *Business Ethics Quarterly*, 1994
- FREEMAN, R. E., **□Ending the so called Friedman-Freeman debate□**, Vol.18, (2), pag.162-166, *Business Ethics Quarterly*, 2008
- FREEMAN, R. E., **Strategic Management: A stakeholder approach**, Pitman, 1984
- GARCÍA DEL JUNCO, J.; PALACIOS FLORENCIO, B. Y ESPASANDÍN BUSTELO, F., **Manual práctico de responsabilidad social corporativa**, Ediciones Piramide, 2014
- HARTMAN, LAURA P; DESJARDINS, J. Y ESPINOZA, F.A., **Ética en los negocios : decisiones éticas para la responsabilidad social e integridad personal**, McGraw-Hill, 2014
- MAIGMAN, I., FERRELL, O. C., Y FERRELL, L., **□A stakeholder model for implementing social responsibility in marketing□**, 39, nº 9/10, pag. 956- 977, *European journal of marketing*, 2005
- RAUFFLET, E., **Responsabilidad social empresarial**, Pearson, 2012
- RIVERA, J. M., **Gestión de la RSC**, NETBIBLO, 2010
- ### **Bibliografía Complementaria**
- COMISION EUROPEA, **Comunicación de la Comisión relativa a la RSE: una contribución empresarial al desarrollo sostenible**, CE, 2002
- DE LA CUESTA, M., **□El porqué de la responsabilidad social corporativa□**, vol. 2813, pp. 45-58, *Boletín económico de ICE*, 2004
- DOPICO PARADA, A.I., RODRÍGUEZ DAPONTE, R Y GONZÁLEZ VÁZQUEZ, E., **□La responsabilidad social empresarial y stakeholders: un análisis clúster□**, nº 21 (1), pag. 99-114, *Revista Galega de Economía*, 2012
- FERNÁNDEZ, J. L. Y BAJO, A., **□La Teoría del Stakeholder o de los Grupos de Interés, pieza clave de la RSE, del éxito empresarial y de la sostenibilidad□**, nº 6, Vol 6, pag. 130-143, *ESIC International Journal of Communication Resear*, 2012
- MITCHELL, R., AGLE, B. Y WOOD, D., **□Toward a theory of stakeholder identification and salience: defining the principle of who and what really counts□**, Vol. 22, nº 4, pag. 853-886, *The Academy of Management Review*, 1997
- MORRÓS RIBERA, J. Y VIDAL MARTÍNEZ, I., **Responsabilidad social sostenibilidad : GRI e ISO 26000**, Fundación Confemetal, 2014
- PÉREZ CARRILLO, E. COORD, **Gobierno corporativo y responsabilidad social de las empresas**, Marcial Pons, 2009
- RODRÍGUEZ DAPONTE, R. Y DOPICO PARADA, A. I., **□RSE y Stakeholders: La visión de las empresas de Galicia ante los distintos grupos de interés□**, UNAULA, 2012

Recomendacións

Outros comentarios

Paxinas WEB que el alumno debe consultar:

<http://www.corresponsables.com/>
<http://www.diarioresponsable.com/>
<http://www.expoknews.com/>
www.club sostenibilidad.org
www.csreurope.org
www.europapress.es/epsocial/rsc/
www.foretica.es
www.globalreporting.org
www.observatoriorsc.org
http://www.oecd.org/department/0,3355,en_2649_34889_1_1_1_1_1,00.html
www.pactomundial.org

REFERENCIAS DO SISTEMAS DE XESTIÓN DA RSE.

AA1000: www.accountability.org/

ISO/WD26000: www.iso.org/sr

SA8000: www.sa8000.org

SGE21: <http://www.sge21.foretica.es/es/>
